

Liite 1: Hankinnan kohteen kuvaus

Hankinnan lähtökohdat ja taustaa

Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta (TKI) on Suomen uudistumisen ja kilpailukyvyn tärkein kiihdyttäjä pitkällä aikavälillä. Uudellamaalla on maan parhaat resurssit, jotka muodostavat elinvoimaisen, koko Suomelle tärkeän TKI-ekosysteemin. Uutta luova, innostuneista ihmisistä koostuva, hyvin organisoitu ja rahoitettu TKI-toiminta on Uudenmaan keskeisiä menestystekijöitä.

EU:n politiikassa ja määrärahojen kohdentamisessa on tapahtunut ja tapahtumassa merkittävä muutos. Alueiden TKI-rooli ja alueiden väliset kumppanuudet korostuvat yhä enemmän. EU on voimakkaasti tukemassa ns. alueellisten innovaatiolaaksojen kehittämistä. Innovaatiolaaksojen ytimessä on alueviranomaisten ja TKI-toimijoiden yhteistyö, jolle määritellään yhteiset tavoitteet, tekemiset ja projektisalkut (alueen missio, jonka avulla alue systeemisesti koordinoi ja tukee TKI-toiminnan avulla kestävä kasvun transformaatiota).

Tärkeitä EU:n ohjelmia ja instrumentteja niin toiminnallisesti kuin rahoituksellisesti alueellisten innovaatiolaaksojen toteuttamisessa ovat etenkin Euroopan Innovaatioagenda, Horisontti Euroopan Missiot, EU:n Innovaatioekosysteemit –ohjelma (EIE), I3-instrumentti alueiden väliseen innovaatioyhteistyöhön sekä Euroopan tutkimusalue –aloitteen ERA Hubit. Alueiden roolia vihreän ja digitaalisen siirtymän toteuttamisessa vahvistetaan kytkemällä toisiinsa etenkin Green Deal, EU Missiot, REPowerEU ja teollisuuspolitiikka. Kehitystä kuvaavat mm. seuraavat linjaukset ja käsitteet

- The European Green Deal and the unprecedented European effort to foster socio-economic transformation and build a resilient and long-term sustainable EU bring to the fore the need for an upgraded role for innovation.
- The impact requires two prerequisites: 1) the local and regional stakeholders including citizens, enterprises, knowledge institutions, local authorities must be meaningfully involved, 2) policy must strive for transformative, system-level, innovation. Regions need to bridge different instruments and actions for innovation-driven territorial transformation through a systemic approach.
- The challenges facing Europe today demand joining forces. The EU Partnerships need to link EU priorities with national plans and place-based opportunities and challenges.
- The target is to empower EU territories in taking a lead in systemic transformative innovation. The Innovation Valley joint innovation programme will include interregional cooperation projects on networking and coordination structures and tools, support to interconnections between innovation hubs/local pockets of excellence, training and skills development, and joint public procurement initiatives.
- Regional innovation ecosystems need to contribute to industrial sectors and global value chains. Joint activities need to be enriched with more real-world practices.

Maakuntavaltuuston joulukuussa 2021 hyväksymän Uusimaa-ohjelman ”Reilusti edellä” kärkinä ovat seuraavat strategiset tavoitteet, jotka pitää saavuttaa vuonna 2030: hiilineutraalius, T&K-investointien taso yli 5 % BKT:sta ja työllisyysaste yli 80 %. Nämä tavoitteet on mahdollista saavuttaa vain systeemillä maakunnan kaikkien toimijoiden yhteistyöllä ja tietoon perustuvalla päätöksenteolla. Nämä kunnianhimoiset tavoitteet on mahdollista saavuttaa, mutta se vaatii Uudenmaan alueella määrätietoista yhteistyötä – ja sen aikaansaamisessa myös Uudenmaan liitolta systeemisen muutoksen edistämistä ja tässä tarvittavia, osin uusia yhdessä tekemisen tapoja ja taitoja, kulttuuria ja kompetensseja.

Tarvitaan TKI-kumppanuuksien ja yhteistyön vahvistamista ja alueellisen kehittämistoiminnan tiivistämistä ja integroitumista.

Uudenmaan tavoitteena on nostaa alueen T-&K-investoinnit 5 prosenttiin ja samalla lisätä osallistumista kansainväliseen TKI-toimintaan. Tällä hankinnassa pyrimme saamaan alueellamme tapahtuvasta toiminnasta ja lähivuosien näkymistä strategisen tilannekuvan ja konseptikuvauksen, jolla alueemme TKI-toimijat vastaavat EU:n tavoitteisiin. Liiton tarkoituksena on havainnollistaa ja jatkuvasti ajantasaistaa tätä mm. Helsinki Smart - sivuston kautta. Konsultin tuottama dokumentti selkeyttää kuvaa alueemme TKI-toiminnasta suhteessa EU:n tavoitteisiin ja tarjoaa konseptin, jonka avulla voimme tätä vahvistaa myös tulevaisuudessa.

Uudenmaan TKI on monimutkainen, lukuisten toimijoiden muodostama ekosysteemi, jonka toimijoita ovat yliopistot, ammattikorkeakoulut, tutkimuslaitokset, yritykset, rahoittajat, kunnat, julkiset organisaatiot, järjestöt ja kansalaiset. Jokaisella on oma näkökulmansa ja motivaationsa, ja jokainen hahmottaa TKI:n omista lähtökohdistaan: se voi olla johtamiskäytäntöjen tai palvelujen kehittämistoimintaa, tieteellisten konsortioiden tekemää akateemista huippututkimusta, suuryritysten tuotekehitystä tai uusia markkinoita ja uusia yrityksiä synnyttävää innovaatiotoimintaa – tai kaikkien näiden yhdistelmiä ja välimuotoja.

Koko Uudenmaan kehittämisen näkökulmasta haaste onkin se, että jokainen toimija ohjautuu omista intresseistään ja tavoitteistaan käsin. Yhdenkään alueemme toimijan lähtökohtainen intressi ei ole koko maakunnan kehittyminen. Alueen ainoa toimija, jonka intressi on koko maakunta, on Uudenmaan liitto itse. Uudenmaan liitolla ei kuitenkaan ole mitään muodollista määräys- tai vaikutusvaltaa ekosysteemissä – paitsi omien toimielintensä osalta (maakuntahallitus, maakunnan yhteistyöryhmä) – vaan olemme siellä samanlainen toimija kuin kaikki muutkin. Tämä tarkoittaa, että saadakseen kumppaneita Uudenmaan liiton tulee tarjota sellaisia etuja, jotka auttavat muita toimijoita niiden omien päämäärien saavuttamisessa. Tarjotut edut ovat samalla myös Uudenmaan liiton keinoja vaikuttaa ekosysteemin toimintaan: rahoitus tai tuki sen hakemiseen, tieto, osaaminen, yhteistoiminta-alustat, tuki kumppanuustoimintaan sekä kaiken tämän toiminnan tunnetuksi tekeminen alueellisesti, kansallisesti, EU:ssa ja globaalistikin.

Uudenmaan tasoinen strateginen TKI-ohjaus edellyttää muun muassa, että Uudenmaan liitto

1. tuntee maakunnan strategisesti merkittävät TKI-kumppanuudet ja -hankkeet,
2. kykenee määrittämään, millainen TKI-hankkeiden kokonaisuus toteuttaa sen strategisia tavoitteita tehokkaimmin,
3. luo alueen TKI-toimijoiden kanssa kaikkia hyödyttävän ja havainnollisen TKI-tiekartan ja ylläpitää sitä eri TKI-toimijoiden kanssa sovittavin yhteistyötoimin,
4. voi tarjota toimijoille rahoitusta tai tukea rahoituksen hankkimiseen,
5. investoi yhteistyöalustoihin ja yhteistyön tukemiseen.

Hankinnan kohde

Hankittavan työn tiivistetty kuvaus

Tämän hankinnan tavoitteena on luoda aiempaa selkeämmät kytkennät Uudenmaan TKI-toiminnan, EU:n politiikkatavoitteiden sekä EU:n rahoitusohjelmien välille. Samalla luodaan edellytyksiä entisestään vahvistaa alueen TKI-yhteistyötä sekä osallistua EU:n alueelliseen innovaatiolaaksoyhteistyöhön. Tämä työ palvelee myös tavoitetta synnyttää Uudenmaan liiton orkestroima systeeminen, useita vuosia kattava toiminta.

Tarkoituksena on siis saada aikaan alueellamme tapahtuvasta toiminnasta ja lähivuosien näkymistä oleva konseptikuvaus, jolla alueemme TKI-toimijat vastaavat EU:n tavoitteisiin ja, joka vahvistaa Uudenmaan liiton strategiaan kärkiin kohdistuvaa orkestrointitoimintaa. Laadittava työ tulee alueemme TKI-toimijoiden ja päättäjien käyttöön. Kuvaus todentaa EU-tason avainhenkilöille ja heidän asiantuntijoilleen alueemme TKI-toimijoiden perustellun korkeatasoisen edelläkävijyyden. Konseptikuvauksella ja sen laatimiseen liittyvällä prosessilla voidaan myös tukea hakeutumista EU:n alueelliseksi innovaatiolaaksoksi.

Työn sisältö ja tavoitteet

Konsultin tehtävänä on:

- 1) Laatia tämän pohjalta alueellamme tapahtuvasta toiminnasta ja lähivuosien näkymistä strateginen tilannekuva ja konseptikuvaus, jolla alueemme TKI-toimijat vastaavat keskeisiin EU:n tavoitteisiin ja politiikka- ja rahoitusohjelmiin.
- 2) Laatia kuvaus näkymästä tulevaan EU-rahoitteisen TKI-toiminnan kehittämiseen Uudellamaalla ja konsepti vuorovaikutusprosessin jatkamisesta.
- 3) Kuvata, mitä toimia tarvittaisiin, että TKI-panostukset Uudellamaalla nousisivat 5 % alueellisesta BKT:sta. Erityinen painotus tulee olla pk-yritysten TKI-potentiaalin arvioimisessa Uudellamaalla.
- 4) Organisoita ja toteuttaa työn tekemistä auttava vuorovaikutusprosessi sekä siihen liittyvät toiminnot sekä luoda konsepti Uudenmaan toimijoiden TKI-yhteistyön kehittämisestä jatkossa.

Laadittava konseptikuvaus tulee sitoa

- a. Uudenmaan liitossa jo toteutettuihin Uudenmaan TKI-toiminnan ekosysteemikuvauksiin (jotka kattavat alueemme tärkeimmät paikkasidonnaiset ja temaattiset ekosysteemit). Konsultti voi täydentää niitä, huomioiden osaamis-, innovaatio- ja liiketoimintaekosysteemit. Tuotoksessa on oltava myös kiteytykset ekosysteemien teoriasta, käytännöstä ja käsitteistä.
- b. Jo olemassa oleviin Uudenmaan strategisten kärkien kannalta merkityksellisimpiin yritystoiminnan kuvauksiin, kuten Business Finland veturitoiminta sekä Teknologiateollisuuden TKI-yritystarinat. Temaattisina aiheina painottuu etenkin Green ja Digital.

Yllä mainittujen osa-alueiden sisällä on oltava selkeästi myös kaupunkien, etenkin Helsingin, Espoon ja Vantaan, roolit ja niiden tärkeimpien toimintojen tiiviit kuvaukset, esimerkkitapauksina SDG, ilmastonmuutos, EU missiot, startupit ja ekosysteemikehitys. Tärkeää on kuvata myös kaupunkien toimenpiteet TKI-toiminnan alustoina.

Konsultti tuottaa edellä mainitut osa-alueet kattavan asiakirjan, jota Uudenmaan liitto voi jatkossa ylläpitää ja ajantasaistaa.

Hankinnalle asetetut tavoitteet ovat:

1. Konseptikuvauksen ja sen laatimisen prosessin tulee vahvistaa alueen TKI-yhteistyötä ja Uudenmaan liiton strategiaan kärkiin kohdistuvaa orkestrointitoimintaa
2. Konseptikuvauksen ja sen laatimisen prosessin tulee tukea Uudenmaan toimijoiden kiinnittymistä EU:n tavoitteisiin ja keskeisiin politiikka- ja rahoitusohjelmiin

Lähtötiedot

Suomen kansallinen TKI-tiekartta on hyvin yleisluontoinen esittäen myös toimenpiteitä kuvattuna kolmella pääotsikolla: Osaaminen, Kumppanuusmalli ja Innovatiivinen julkinen sektori. Uudellamaalla tapahtuva TKI-toiminta, -yhteistyö ja sen ohjaus ovat kuvattavissa paljon tätä strategisemmin, innostavammin ja edelläkävijyyttä myös EU-tasolla osoittaen.

Uudenmaan maakunnan tavoite on olla EU:n innovatiivisin alue ja nostaa merkittävästi alueemme toimijoiden saamaa Brysselissä päätettävää TKI-rahoitusta. Olemme luovuttaneet komissaari Mariya Gabrielille pre-SLUSH-tapahtumassa kuvauksen ”Helsinki Smart Region – a forerunner in implementing the New European Innovation Agenda” (<https://uudenmaanliitto.fi/wp-content/uploads/2022/11/Helsinki-smart-region-Innovation-agenda-esite.pdf>). Vuoden 2022 aikana toteutimme yhteistyössä EU:n tutkimuskeskuksen JRC:n kanssa Uudenmaan ”Science Meets Regions” -prosessin, jonka yhteenvetoraportin (tarjouspyynnön liite 7) toimitimme EU:lle. Keskeinen lähtökohta toimintamme kehittämisessä on myös VTT:n toimitusjohtaja Antti Vasaran puheenjohtolla toimivan älykkään erikoistumisen ohjausryhmän määrittelemät 8 toimenpidekohdetta. Edellä mainittuun liittyen, on maakuntahallituksen puheenjohtaja Markku Markkula myös kirjoittanut ”Uudenmaan TKI-tiekartan keskeisiä elementtejä” -nimisen muistion (tarjouspyynnön liite 8), joka kuuluu nyt käynnistettävän kehittämisshankkeen lähtötietoihin.

Näiden lisäksi toimintamme ja tämän toimeksiannon perustana ovat alueemme älykkään erikoistumisen strategia (RIS3) ja sen koordinointiin liittyvä työ, kuten säännöllisesti kokoontuvat TKI-toimijaverkosto, maakuntaliiton muu toiminta ja muut julkaisut.

Tämän tarjouspyynnön edellä kohdassa *Työn sisältö ja tavoitteet* kuvattujen sisältöjen tuottamiseen on liitolla ja alueemme TKI-toimijoilla, myös kaupungeilla, paljon jo tehtyä työtä ja hyödynnettävää materiaalia. Esimerkiksi ekosysteemitöinnässä Uudellamaalla on noin 10 paikkasidonnaista innovaatioekosysteemiä, joista merkittävimmät on dokumentoitu. Liiton näkökulmasta strategisia temaattisia ekosysteemejä ovat etenkin a) ilmastonmuutos, b) kiertotalous ja siihen läheisesti kytkeytyvä yhteiskunnallisten innovaatioiden edistävänä laajana käsitteenä syväteknologia, c) terveys, sekä d) digitaalisuus.

Työn organisointi ja työnjako

Hankinnan kohteena olevalle kokonaisuudelle perustetaan ohjausryhmä, jonka puheenjohtajuus on Uudenmaan liitolla. Ohjausryhmän tehtävänä on johtaa, ohjata ja seurata konsulttien tekemää työtä. Liiton toimistolta nimetään hankinnalle yhteyshenkilö, mutta kokonaisuuden aktiivisista toimenpiteistä, niiden suunnittelusta ja toteuttamisesta sekä konseptikuvauksen ja muiden tuotosten laadinnasta vastaa tarjouskilpailulla valittava konsultti. Konsultti vastaa myös mahdollisten prosessiin liittyvien työpajojen/ tilaisuuksien ja muun vuorovaikutuksen järjestämisestä, järjestelyistä sekä kaikista niihin liittyvistä kustannuksista.

Konsultin vastuulla on myös koko prosessin ulkoisen viestintämateriaalin tuottaminen. Uudenmaan liitto julkaisee omissa viestintäkanavissaan konsultin laatimaa viestintämateriaalia liiton viestinnän päättämällä tavalla ja aikataulussa. Konsultin tulee työohjelmassaan esittää alustava viestintäsuunnitelma prosessille sekä tunnistaa ne prosessin kohdat, joista viestintämateriaalia on vähintäänkin tuotettava ja mille kohderyhmille.

Tämän hankinnan kohteena olevan strategisen tilannekuvan ja konseptikuvauksen tuottamiseksi tulee organisoida ja toteuttaa vuorovaikutusprosessi sekä siihen liittyvät toiminnot. Tähän kutsutaan mukaan alueemme TKI-toimijoita sekä päättäjiä. Työn tavoitteiden saavuttamiseksi on välttämätöntä saada siihen mukaan TKI-ekosysteemin keskeisten toimijoiden (yliopistot, korkeakoulut, tutkimuslaitokset, kaupungit, kuntayhtymät, rahoittajat, muut julkiset organisaatiot ja järjestöt) johtoa ja avainhenkilöitä. Konsultti hoitaa työn toteutuksessa tarvittavat tarkemman yhteydenpidon, haastattelut ja näiden toimijoiden motivoinnin parhaaksi katsomillaan tavoilla.

Kunnianhimoisten tavoitteiden saavuttamiseksi on välttämätöntä myös yritysten mukaan saaminen sekä alueemme kuntien aktiivinen osallisuus strategiamme eri osien TKI-alustatoiminnan vahvistamisessa ja toteuttamisessa.

Vuorovaikutus, kokoukset ja työpajat

Konsultti tekee ehdotuksen prosessin tuloksellisen toteutuksen kannalta parhaaksi katsomastaan vuorovaikutuksesta, kokouksista ja työpajoista tarjouksen liitteenä toimittamassaan työohjelmassa.

Raportointi

Toimeksiannon toteutus käynnistetään mahdollisimman pikaisesti ja työ tulee kokonaisuudessaan olla valmiina viimeistään 31.12.2023. Osatuotoksia tulee esitellä tai luovuttaa Uudenmaan liitolle prosessin kuluessa sen mukaan, mitä yhdessä sovitaan.

Prosessin tuloksena syntyvän konseptikuvauksen tulee olla laajuudeltaan noin 50-70 A4-sivua + mahdolliset liitteet. Asiakirjan laajuus ja muoto täsmentyvät työn kuluessa konsultin ja tilaajan neuvotteluissa. Koska tuotosten pitää ennen kaikkea tukea Uudenmaan liiton ja muiden uusmaalaisten toimijoiden EU-vaikuttamista, toimitetaan tulosmateriaali tilaajalle sähköisenä pääosin englanniksi kuitenkin siten, että tärkeimmät konseptit, kaaviot ja tiivistelmä on esitettävä myös suomeksi. Kaikki prosessin aikana laadittavat tuotokset ovat Uudenmaan liiton julkisia asiakirjoja ja ne on laadittava saavutettavuusvaatimusten mukaisesti. Tämän tarjouspyynnön liitteenä on tarkemmat ohjeet tätä hankintaa koskevista saavutettavuusvaatimuksista.

Hankinnan aikataulu ja hankintasopimus

Hankintapäätös pyritään tekemään maakuntahallituksen kokouksessa 15.5.2023. Hankintasopimus allekirjoitetaan valitun toimittajan kanssa muutoksenhakuajan jälkeen.

Työn tavoitteellinen aloitusaikataulu on kesäkuun alku ja hankinnan tulee olla valmis vuoden loppuun mennessä.

Hankintasopimus laaditaan (lähtökohtaisesti) ajalle 1.6.-31.12.2023.

Hankintasopimus laaditaan tässä tarjouspyynnössä mainituin ehdoin. Muilta osin sovelletaan JYSE 2014 Palvelut (päivitetty 2022) -ehtoja. Jättäessään tarjouksen tekijä hyväksyy tässä tarjouspyynnössä mainitut ehdot.